

Zašto i kako bez batina?

Razlozi za nenasilno odgajanje djece

Tjelesno kažnjavanje krši ljudska prava djeteta jer predstavlja napad na djetetovo dostojanstvo i tjelesni integritet. U Hrvatskoj je zakonom zabranjeno tjelesno i drugo ponižavajuće kažnjavanje djece.

No, neki roditelji ipak vjeruju kako je tjelesno kažnjavanje (odnosno udaranje djeteta rukom ili predmetom poput štapa ili remena) djelotvoran način postizanja toga da dijete učini ono što roditelj traži. Iako dijete u tom trenutku može napraviti što roditelj traži, negativne posljedice ovakvoga kažnjavanja mogu potrajati cijeli život.

Tjelesno kažnjavanje je štetno za dijete i za kvalitetu odnosa s roditeljem!

Poznato je da djeca koja su doživjela tjelesno kažnjavanje mogu imati:

- slabije mentalno zdravlje (npr. manje samopouzdanja, češće depresije)
- lošiji odnos s roditeljima (nasilje ih ne uči da poštuju roditelje, već da ih se boje te ih potiče na otpor i osvećivanje roditeljima te na udaljavanje od njih)
- slabije razvijenu samokontrolu i niže moralne standarde (nasilje ih ne uči razlozima i načinima ispravnog ponašanja)
- pojačanu agresivnost i društveno neprihvatljivo ponašanje (tjelesno kažnjavanje djeci daje dojam da je nasilje normalno, prihvatljivo i djelotvorno).

Također, poznato je da odrasle osobe, koje su kao djeca iskusile tjelesno kažnjavanje, češće imaju problema s mentalnim zdravljem te pokazuju više društveno neprihvatljivog ponašanja, uključujući i nasilje u obitelji, od odraslih koji nisu bili tjelesno kažnjavani u djetinjstvu.

Međutim, ne ostavlja samo tjelesno kažnjavanje trag na zdravlju djece. Važno je izbjegavati i ostala ponašanja kojima se djeca ponižavaju, uključujući ismijavanje, izazivanje u djeteta osjećaja bezvrijednosti, nevoljenosti, nesposobnosti ili straha.

Nenasilno odgajanje djeteta ni približno ne znači poticanje popustljivog roditeljstva.

Roditelji koji vjeruju da je udaranje djece (tjelesno kažnjavanje) nedjelotvorno i ponižavajuće pronalaze druge načine rješavanja sukoba i usmjeravanja djetetovog ponašanja.

Kako nenasilno reagirati na djetetovo pogrešno, štetno, opasno ili društveno neprihvatljivo ponašanje?

Kada je riječ o mlađoj djeci – odvlačenje pozornosti prije negoli se problem razvije; smirivanje djeteta pronalaženjem druge zajedničke aktivnosti; pridobivanje djeteta da vas sasluša i ukazivanje na ono što je bilo pogrešno i kako se može drugačije; odmak od situacije i raspravljanje o njoj kasnije, kada se emocije smire; korištenje prirodnih i logičnih posljedica.

Kada je riječ o starijoj djeci – razgovaranje o nepoželjnim ponašanjima, korištenje prirodnih i logičnih posljedica djetetovog nepoželjnog ponašanja, upućivanje djeteta da, po mogućnosti s roditeljem, nadoknadi „štetu“ koju je svojim ponašanjem izazvalo i ispravi loš postupak.

Pri tom je vrlo važno izbjeći vrijeđanje djeteta; ono što osuđujemo jest njegovo neželjeno ponašanje, a ne dijete kao osobu. Roditelj treba razmotriti je li dijete sposobno razumjeti i slijediti pravila te uzeti u obzir okolnosti i ozbiljnost djetetovog lošeg ponašanja.

Prilikom postavljanja granica i pravila roditelj treba voditi računa o tome što je dobro za dijete – sukladno njegovu uzrastu i stupnju razvoja.

Mnogi roditelji ustanovili su da mogu izbjeći nasilje u odnosu sa svojom djecom ako su već od njihova rođenja s njima uspostavili blizak, topao odnos pun obostranog poštivanja i suradnje. Djeca dobro reaguju na poštovanje i pozitivna očekivanja – na to kad roditelji očekuju dobro ponašanje i usredotoče se na nj, umjesto na loše ponašanje, te kad se pobrinu da dijete razumije što se od njega očekuje te da je to sposobno i može ispuniti.

Da bi djetetu pomogli naučiti poželjna ponašanja, majka ili otac mogu:

- redovno djetetu posvećivati vrijeme „samo za nas“ i pokazivati zanimanje za njih i njihov svijet
- pažljivo slušati svoje dijete i pomoći mu da izrazi osjećaje
- pomoći djetetu da shvati moguće posljedice svojih ponašanja (izbora)
- poticati pojavu poželjnih ponašanja pridajući im pozornost i hvaleći ih, a ne obraćati pozornost na manja neželjena ponašanja
- ponašati se kao što bi željeli da se ponaša dijete, komunicirati s djetetom s poštovanjem i svojim primjerom pokazati kako se konstruktivno rješavaju sukobi.

Podržavanje poželjnih oblika ponašanja i smanjivanje onih neželjenih najbolje uspijeva roditeljima koje njihova djeca poštuju. Djeca poštuju roditelje koji usmjeravaju djetetovo ponašanje uputama, očekivanjima, granicama, povratnim informacijama i prirodnim posljedicama, dozvolama i zabranama... bez vrijeđanja djeteta i nasilja. Djeca poštuju roditelje koji kad sami pogriješe preuzmu odgovornost za svoje roditeljsko ponašanje i narušenu kvalitetu odnosa s djetetom (a ne krive dijete za to).

Djetetova samokontrola i suradnja s roditeljskim zahtjevima nisu posljedica roditeljskog kažnjavanja već izviru iz pozitivnog odnosa roditelja i djeteta. Dijete pristojno jer smo ga tako „istrenirali“ ili jer se boji kazne, nego zato jer se mi s njime i ostalima pristojno ophodimo. To stvara pozitivan odnos, a u njemu je dijete spremnije na suradnju s roditeljem.